

4. REFORMA SISTEMULUI DE CHELTUIELI AL OPERATORILOR ECONOMICI DE STAT/LOCALI

Obiective și măsuri principale: Reforma urmărește eficientizarea cheltuielilor companiilor de stat cu "un impact bugetar estimat de 0,25% din PIB" (PBTSM, p.63).

Elementele cheie includ:

- Eficientizarea sistemului de cheltuieli operaționale: introducerea standardelor de cost, monitorizarea cheltuielilor operaționale, raportare standardizată, sistem de benchmarking
- Administrarea patrimoniului: actualizarea tarifelor pentru servicii publice; valorificarea activelor neutilizate; optimizarea portofoliului de active
- Normative de cheltuieli: stabilirea plafoanelor pentru cheltuieli administrative; limitarea cheltuielilor neoperaționale, introducerea indicatorilor de performanță

Calendar de implementare:

- Q2 2025: Analiză diagnostic a sistemului de cheltuieli operaționale, venituri și subvenții, inclusiv mecanismele de actualizare.
- Q3 2025: Consultări cu operatorii economici de stat și locali și organizarea unei dezbateri publice; aprobarea pachetelor de măsuri rezultate prin memorandum în Guvern.
- Q1 2026: Intrarea în vigoare a prevederilor legale pentru eficientizarea cheltuielilor operaționale, îmbunătățirea administrării patrimoniului public și a investițiilor, și reducerea dependenței de bugetul general consolidat.

Impact bugetar estimat:

- +0,25% din PIB începând cu 2026

Lectură critică a reformei propuse:

Reforma propusă, deși ambițioasă în obiective, prezintă câteva vulnerabilități fundamentale care îi pot compromite implementarea și eficacitatea. În primul rând, abordarea guvernanței corporative rămâne superficială. Planul nu reușește să rezolve problema fundamentală a managementului companiilor de stat, limitându-se la aspecte tehnice precum normative de cost și monitorizare, fără a adresa cauza principală a ineficienței - calitatea actului managerial și interferența politică. Experiența ultimilor 30 de ani arată că fără o depolitizare reală și profesionalizarea conducerii, orice set de indicatori sau standarde de cost riscă să rămână doar pe hârtie.

Un al doilea aspect problematic ține de realismul țintelor financiare. Obiectivul de economii de 0,25% din PIB, deși aparent modest, devine ambițios în contextul în care nu se explică convingător cum vor fi realizate aceste economii în condițiile în care multe dintre aceste companii furnizează servicii esențiale și au costuri fixe semnificative.

Dimensiunea socială a reformei este, de asemenea, insuficient dezvoltată. Planul pare să ignore faptul că companiile de stat sunt adesea angajatori majori în anumite regiuni, iar orice restructurare are implicații sociale semnificative. Lipsa unor măsuri concrete de protecție socială sau a unor planuri de reconversie profesională riscă să transforme reforma într-o sursă de tensiuni sociale și să genereze rezistență la implementare.

De asemenea, reforma suferă de o problemă cronică a proiectelor de reformă din România - capacitatea administrativă limitată de implementare. Nu este clar cine și cum va monitoriza respectarea noilor standarde de cost, cine va evalua performanța și, mai ales, ce consecințe vor exista pentru neîndeplinirea țintelor. Experiența anterioară cu astfel de reforme arată că fără o structură dedicată de implementare și monitorizare, cu resurse și autoritate adecvate, rezultatele rămân mult sub așteptări.

Un aspect particular de îngrijorare este abordarea investițiilor. În contextul în care multe companii de stat au nevoie urgentă de modernizare pentru a rămâne competitive și a-și îmbunătăți eficiența energetică, reforma nu oferă o viziune clară despre cum vor fi finanțate aceste investiții necesare în contextul restricțiilor bugetare propuse. Există riscul ca focalizarea excesivă pe reducerea costurilor să ducă la subinvestiție cronică, perpetuând astfel cercul vicios al ineficienței.

În final, dar nu mai puțin important, calendarul de implementare pare optimist. Experiența altor țări care au încercat reforme similare sugerează că o transformare reală a modului de funcționare a companiilor de stat necesită mai mult timp și, crucial, un consens politic solid care să supraviețuiască ciclurilor electorale. În absența unui astfel de consens și a unor mecanisme clare de asigurare a continuității reformei, există riscul ca aceasta să rămână doar parțial implementată sau să fie abandonată, așa cum s-a văzut și cu jalonul din PNRR care a dus la suspendarea plății unor sume importante de bani din a treia cerere de rambursare transmisă către Comisia Europeană.